

Gairebé totes les biblioteques públiques de Catalunya tenen el seu grup de lectura, o més d'un. Afegir-s'hi és tan fàcil com anar qualsevol dia a la biblioteca amb el carnet i demanar que us deixin en préstec el llibre. Hi ha algunes biblioteques que demanen inscripció. Aquí teniu cinc motius per apuntar-vos-hi.

Apunts sobre els grups de lectura

TONI SALA § ESCRIPTOR

Ara amb internet podem fer aparèixer un Shakespeare a qualsevol racó –la platja, el bosc o el lavabo–, però fins fa molt poc la salvaguarda de la presència escampada dels llibres eren les biblioteques públiques. Perduda l'exclusivitat d'aquesta difusió, la biblioteca pública pot jugar una carta que internet no resol: la presencialitat. No estic parlant dels llibres físics, sinó d'un aprenentatge anterior a l'escriptura mateixa i basat en l'intercanvi en viu del coneixement.

En uns moments de decadència completa de l'ensenyament oficial, la preservació d'una certa mentoria, d'un aprenentatge, busca refugi allà on pot. El 2002 el filòsof Michel Onfray va obrir una Universitat Popular a Caen per salvar uns ensenyaments que havien sigut pervertits per la universitat: els últims deu anys s'han fet universitats populars arreu de França. És el pa-

per que en una altra escala podrien arribar a tenir les nostres biblioteques, que a Catalunya han pres el relleu als instituts com a principals nuclis culturals de les poblacions mitjanes.

Fa prop de quinze anys que coordino grups de lectura. El procediment és senzill. Selecciono un llibre, gairebé sempre literari, i la biblioteca en deixa exemplars en préstec a una colla de gent que al cap d'un mes ens trobem per comentar-lo. La tria del llibre és la base de tot. El criteri és l'excel·lència: només els grans llibres admeten tota mena de lectors. És un error abaixar el nivell de la selecció pensant que un llibre comercial atraurà més públic –llegir per llegir no és llegir–. Un dels participants d'un grup de lectura a Tiana em va dir un dia: “Quan el llibre m'ha agradat vinc content a la trobada. Però quan el llibre no m'ha agradat encara hi vinc més, perquè sé que sortiré havent entès quins mèrits tenia que jo no havia vist”. És el millor elogi que m'han fet mai d'un grup de lectura.

La feina del coordinador és obtenir la confiança dels participants que els llibres triats s'ho valen, costin un esforç de lectura o no. En aquesta confiança es basa qualsevol ensenyament. He plan-

tejat cursos temàtics: literatura italiana, anglesa o americana. Quan uns llibres remetent als altres es produeix l'efecte de miralls reflectint-se els uns als altres que és la quinta essència d'això que en diem la cultura.

Els grups són del tot oberts i deslliurats de qualsevol burocràcia. Admetre tothom és el seu gran mèrit, perquè vol dir que posen la vida per sobre de la cultura. En contacte amb una mestressa de casa, un transportista o una aturada la literatura pren tota la seva força. La cultura no és un cadàver –per això es pot ferir i matar si es vol.

Un llibre, camins infinits

Acostumo a començar les sessions fent una intervenció preparada que pot durar entre deu i vint minuts. Explico quines són per a mi les virtuts de l'obra i en proposo una lectura, la meua. Això serveix per entrar en matèria i establir un nivell de discussió. Comença llavors un comentari obert en què regulo els torns de paraula i vigilo que la conversa no s'embranchi ni s'allunyi gaire de l'obra tractada, tot i que precisament són les ramificacions a partir del llibre la part més interessant de la reunió. Un mateix

llibre no porta dos lectors diferents als mateixos llocs, com no hi porta tampoc dos grups diferents. Aquesta expansió de la llibertat és el prodigi de la literatura, i per això és important que el coordinador la canalitzi a partir dels temes que el llibre enfoca i no es caigui en el “m'ha agradat” o “no m'ha agradat”. En els anys que fa que dirigeixo grups de lectura, però, poquíssimes vegades m'he trobat cap sortida de to. Al contrari, el nivell és alt, superior a la mitjana universitària. Hi ha participants que intervenen més i participants que intervenen menys, és al gust de cadascú. Es pot anar a un grup de lectura només a escoltar i també s'hi pot anar sense haver llegit el llibre.

Cada grup és diferent, però una característica comuna és el grau de fidelitat dels seus integrants: amb els anys, els lectors, poc o molt, es van convertint en amics. Es tracta de ciutadans participatius que reflexionen a partir d'un llibre sobre les seves vides quotidianes, sobre la seva comunitat i sobre el món.

La sessió dura entre una hora i una hora i mitja i s'hi aconseguix el grau màxim de qualsevol acte cultural, que és el diàleg en el sentit més alt, més noble i menys tòpic d'aquesta paraula. §